

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช
The Development of Model for the Management in Learning
and Teaching Buddhism in Secondary School
of Nakhonsithammarat Province

พระอธิการกริธา จันทวิโส (ศรีใส)*

พระมหาไชว์ ทสฺสนิโย**

ธัชชนันท์ อิศรเดช***

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ๒) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ๓) เพื่อนำเสนอการพัฒนาแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ๒๕ รูป/คน เพื่อหาการพัฒนาแบบเบื้องต้นก่อนนำเสนอต่อการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discursion) ก่อนจะนำข้อมูลที่ได้นำไปสู่การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่ใช้การศึกษาวินิจฉัยเชิงสำรวจ (Qualitative Research) จากกลุ่มตัวอย่าง ๓๘๑ รูป/คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายและพรรณนาความ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณสถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพและปัญหาการพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ๑ ด้านการจัดการเรียนการสอน คือ จำนวนครูพระ

* นิสิตปริญญาเอก, วิทยานิพนธ์หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย kreetha1966@hotmail.com

** อาจารย์ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

สอนวิชาพระพุทธศาสนา ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ๒ ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ คือ สื่อการเรียนการสอนไม่มีความน่าสนใจ สื่อการเรียนการสอนไม่ทันสมัย ทำให้วงวนอนน่าเบื่อ ๓ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้อยู่ คือ โรงเรียนมีอาคารสถานที่ใช้ในการเรียนการสอนไม่เพียงพอต่อบรรยากาศการเรียนรู้อยู่ ขาดห้องประชุม ห้องโสต ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องพยาบาล จัดอยู่ในปูชนียสถานเอกเทศ ต่างหากก็ทำให้บรรยากาศการเรียนรู้น้อย ๔ ด้านกิจกรรมการสอน คือ พระภิกษุจัดกิจกรรมการเรียนสอนไม่เข้าใจทำให้นักเรียนเกิดความน่าเบื่อและง่วงนอนมาก กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เป็นแบบเรียนง่าย ๕ ด้านการวัดและประเมินผล คือ ขาดการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ไม่มีการประเมินผลการสอนของครูผู้สอนพระพุทธศาสนา

๒. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา พบว่า ๑) กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอแนะให้มีการปรับปรุงหลักสูตรพระพุทธศาสนาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๒๔ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) โดยมีการเปลี่ยนแปลงคำอธิบายรายวิชาพระพุทธศาสนาเพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และได้เพิ่มวิชาพระพุทธศาสนาเป็นวิชาเลือกเสรี ในกลุ่มสังคมศึกษา กำหนดให้เรียนสัปดาห์ละ ๒ คาบตลอดภาคเรียนได้ ๑ หน่วยการเรียนรู้ และกำหนดให้นักเรียนที่นับถือพระพุทธศาสนาทุกคนต้องเรียน โดยเน้นการพัฒนาในด้านต่างๆ อย่างแท้จริง เช่น ด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา มีเจตคติที่ดีที่ถูกต้องทางพระพุทธศาสนา เกิดศรัทธาและสำนึกในความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคม และสามารถปฏิบัติตามหน้าที่ชาวพุทธได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม วิชาพระพุทธศาสนาเป็นวิชาเลือกในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา รวม ๘ รายวิชา โดยกลุ่มวิชาสังคมศึกษา เป็นวิชาที่มีความมุ่งหมายในการสร้างพลเมืองของชาติให้มีคุณภาพ สามารถคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทางสังคม ได้อย่างปกติ วิชาสังคมศึกษาจึงเป็นการศึกษาที่เกี่ยวกับมนุษย์ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อผลิตคนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอยู่ตลอดเวลา ให้สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะ ความรู้สึก หรือค่านิยมที่ดีงามให้แก่คนในสังคม ได้กำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาสังคมระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

๓. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ๑. การบริหารบุคคล ผู้บริหารจัดการเรียนการสอนต้องสนับสนุนงบประมาณให้ครูผู้สอนเข้ามาสอนวิชาพระพุทธศาสนามากขึ้น มีความเหมาะสมต่อจำนวนผู้เรียน ๒. ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ ผู้สอนต้องผลิตสื่อการเรียนการสอนมาใช้ให้เหมาะสมกับสถานที่ของโรงเรียนซึ่งมีความพร้อม คณะสงฆ์คัดเลือกผู้สอนที่มีทักษะสูงสามารถจัดทำแผนการสอน ผลิตสื่อสนับสนุนครูผู้สอนอย่างต่อเนื่องให้การสอนมีความพร้อมสมบูรณ์ ๓. ด้านบรรยากาศการเรียนรู้อยู่ ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดงบประมาณ แสวงหางบประมาณจากภายนอกสนับสนุนการสร้างบรรยากาศ สถานที่ให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ และมีสื่อการสอนที่หน้าอ่าน ๔. ด้านกิจกรรมการสอน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ และสื่อที่กระตุ้นความสนใจผู้เรียน ๕. ด้านการวัดผลประเมินผล ผู้สอนนำองค์ความรู้จากครูผู้สอนมาสนับสนุนในการวัดผลประเมินผลให้เป็นไปตามหลักสูตรของโรงเรียน

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ, การจัดการเรียนการสอน

ABSTRACT

Objectives of this research were to : 1) to study the teaching of Buddhism in secondary schools, Nakhon Si Thammarat province, 2) to study the concept, theories about the development of teaching Buddhism 3) to present the development of management teaching religion in secondary schools. Nakhon Si Thammarat province.

Research methods are combined (Mixed Methods Research) between qualitative research , used in-depth interviews from the key data of 25 persons to elementary development before presentation to discussion groups (focus group discussion) then taking the data to quantitative research that used survey research (Qualitative Research) from a sample of 381 persons by simple random sampling. Data were collected by questionnaires. Analysis of qualitative data, analysis data from documents, observation without participation, depth interviews, use a descriptive data analysis and context, statistical analysis of data on the frequency , percentage ,average and standard deviation .

The results showed that

1. Conditions and problems of management for teaching Buddhism in secondary schools, Nakhon Si Thammarat province found that 1) management in learning and teaching , it was lacked of teacher and not balanced of students, 2) the media and knowledge sources, it was not interesting, learning and teaching are outdated, feeling sleepy and boring 3) environment of learning , a building used for teaching was inadequate. Lack of conference rooms, an audiovisual room, science room, nurse room, held individually in separate places, it was less learning environment 4) teaching activities ,it was not inspiring teaching and learning activities, students become bored and sleepy,teaching activities was simple 5)The evaluation was the lack of authentic assessment and evaluation, without valuation of teachers who taught Buddhism.

2. Theories of the development teaching Buddhism found that 1) the Ministry of Education has proposed a revised high school curriculum in 2524 B.E. (Revised Edition 2533) . The course has changed to a more nuanced harmonies. Buddhism was added as the elective subject in social studies,two class periods per week throughout the semester as one unit. All students who were Buddhist required to learn more by focusing development in areas such as real knowledge and understanding of the content. The corrected attitude towards Buddhism, faith and realizing the importance of Bhuddism on society. And can perform their duties properly Buddhist as well as leading Buddha teaching principles into practice in

daily life. To develop themselves and society Buddhism is an elective course in social studies, including 8 by a group of social studies. The course is intended to create a national citizen's quality. It can be a solution and is able to adapt to a normal social environment, it is social studies education about human beings. The aim is to produce people able to live in a society that has changed. Both the economy and society over time. To develop the knowledge, skills, values, feelings, or good for society. The objectives of upper secondary social studies curriculum.

3. Development of the management style of teaching Buddhism in secondary schools, Nakhon Si Thammarat Province found that 1) personnel management, the executive of education must support teachers to teach Buddhism more for learner appropriately 2) The use of media and resources, Teachers need instructional materials to suit the location of the school, which is well equipped. The clergy were highly skilled instructors can prepare lesson plans, production continues to support teachers and teaching are completely equipped 3). learning environment, teachers, school administrators, should provide the budget, find out for the external budget support, support the learning atmosphere, and prepare for good media. 4) teaching activities, in the classroom, teaching in an online format, media attention and motivate learners 5) The measurement and evaluation, the instructors bring knowledge from teacher to support the measurement and evaluation, according to the school curriculum.

Keywords: Development, Model for the Management

๑. บทนำ

การเรียนรู้หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาด้วยการให้การศึกษาแก่นักเรียนตามแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะจะทำให้เยาวชนหรือนักเรียนได้รับการพัฒนาเป็นคนที่มีคุณงามความดี คือมีทั้งความรู้ความสามารถในพระพุทธศาสนา ถ้ากระทำการทำกิจกรรมต่างๆ ให้เจริญก้าวหน้า และสิ่งสำคัญคนมีคุณธรรมจริยธรรมประจำในจิตใจ เกิดความสุขกายสบายใจในการดำเนินชีวิตและความสงบสุขในสังคมก็จะตามมาด้วย^๑

เยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของชาติในอนาคต พระพุทธศาสนาถือเป็นแหล่งคำสอนและระบบจริยธรรมของสังคมไทย เด็กและเยาวชนไทยทุกคนควรได้รับการปลูกฝังหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา

^๑สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, การอบรมค่ายคุณธรรม, (กรุงเทพมหานคร ; โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๙), หน้า ๖.

เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตและการทำงานในหน้าที่ เพื่อตนเอง ครอบครัว และสังคมโดยรวม ได้อย่างกลมกลืนภายใต้สภาพแวดล้อมในสังคมและวัฒนธรรมแบบพุทธ^๒

พระพุทธศาสนาดำรงเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ก็เพราะพุทธบริษัท ๔ คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสกและอุบาสิกาช่วยกันทำนุบำรุงรักษา เป็นตัวแทนของพระพุทธเจ้าที่พระองค์ทรงฝากไว้ โดยเฉพาะพระสงฆ์ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการเผยแผ่หลักคำสอน โดยประยุกต์และปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนโดยใช้สื่อต่างๆ ให้เข้ากับยุคสมัย การเผยแผ่พระพุทธศาสนาปัจจุบันนั้น การสื่อสารมีความก้าวหน้าและสังคมมีความซับซ้อนและมีขนาดใหญ่มากขึ้น สังคมยุคเก่าถูกเชื่อมโยงด้วยระบบการสื่อสารหลายรูปแบบ การสื่อสารเป็นกระบวนการ (Process) ที่มีความสำคัญต่อมนุษย์ทั้งในด้านการดำเนินชีวิต สังคม เศรษฐกิจ และการศึกษา จนอาจกล่าวได้ว่า การสื่อสารเป็นฟันเฟืองของเครื่องจักรกลแห่งสังคมที่ให้สังคมดำเนินไปอย่างไม่หยุดยั้ง^๓

การดำเนินงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีความคาดหวังว่าจะเป็นโครงการที่สร้างคุณประโยชน์ต่อสังคม^๔ เพื่ออุดหนุนเป็นค่านิตยภัตถวายพระที่เข้าสอนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน ๘๐๐ รูป โดยมีวัตถุประสงค์แรกเริ่ม คือ ๑) เพื่อจัดพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถทั้งในด้านปริยัติและปฏิบัติเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา ๒) เพื่อให้ นักเรียนนักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ๓) เพื่อปลูกฝังให้นักเรียน นักศึกษา มีความรู้คู่คุณธรรม สามารถนำความรู้และคุณธรรมไปบูรณาการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข^๕

จากเหตุผลดังกล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อจะได้เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจตลอดจนปลูกฝังความเชื่อค่านิยมแบบแผนพฤติกรรมอันดีงาม และเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราชให้มากที่สุด และจะเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้นำข้อมูลเสนอแนะจากกรณีศึกษาเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับเยาวชนและสังคมไทยต่อไป

^๒ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, คู่มือค่ายคุณธรรมและศูนย์การเรียนรู้พระพุทธศาสนาในพุทธมณฑล, ๒๕๕๔, (อัคราณา)

^๓ กิตติมา สุรสนธิ, ความรู้ทางการสื่อสาร, (กรุงเทพมหานคร: คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๔), หน้า ๑.

^๔ ปรีชา กันธิยะ, คู่มือโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน (การเรียนการสอน) ปีงบประมาณ ๒๕๕๐, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๐), หน้า คำนำ.

^๕ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, การจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๕๔), หน้า ๘.

๒. วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช
๒. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา
๓. เพื่อนำเสนอการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

๓. วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ตามรูปแบบการวิจัย ดังนี้

การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative Research) ผู้วิจัยได้วิจัยเอกสาร ทฤษฎีของการบริหาร โดยวิธีการสนทนากลุ่มผู้เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

การวิจัยเชิงปริมาณใช้การวิจัยแบบสำรวจ (survey research) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในช่วงเวลาเดียว (cross-sectional design) และใช้ข้อมูลของตัวอย่าง แต่ละคน (individual) เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ๑. เครื่องมือเชิงคุณภาพ ๑.๑ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ๑.๒ การประชุมเชิงปฏิบัติการ ๒. เครื่องมือเชิงปริมาณ ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ๕ ด้าน ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

๔. ผลการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

๑. การบริหารบุคคล คือ การบริหารบุคคลตามที่ได้ประชุมสนทนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ทราบว่า อยากให้มีครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาประจำโรงเรียนเพื่อช่วยในการเรียนการสอนตามจุดประสงค์ของโรงเรียนและเป้าหมายให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมความรู้ความสามารถด้านใดบ้าง

๒. การบริหารการเงิน คือ ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนานั้นต้องมีทุนการเงินจากโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยระยะยาวที่ใช้เวลาในการที่จะได้รับผลตอบแทน ๑๐ เดือนต่อปีการศึกษา

๓. การบริหารวัสดุอุปกรณ์ คือ วัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนมีพร้อมสมบูรณ์ เช่น ห้องเรียน ชั้นเรียน ห้องสมุด ห้องประชุม ห้องน้ำ หนังสือเรียน ตำราเรียน สมุด ดินสอ ปากกา กระดาษ กระดานเขียน โต๊ะ เก้าอี้ โปรเจคเตอร์ช่วยสอน คอมพิวเตอร์ สื่อการสอน และอื่นๆ มีอยู่พร้อมบริบูรณ์เพื่อการเรียนการสอน

๔. การจัดการ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนได้มอบหมายให้ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนามีหน้าที่ดำเนินการเรียนการสอนให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของโรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ให้ครู และนักเรียน มีความรู้วิชาพระพุทธศาสนาสอดคล้องตามหลักสูตรปัจจุบัน โดยกำหนดพันธกิจตามที่โรงเรียนให้แนวทางปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

๕. อภิปรายผล

๑ ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑.๑ ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช จากการสัมภาษณ์

๑. ด้านการจัดการเรียนการสอน ทราบว่า จำนวนครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนา ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ทำให้การสอนไม่ทั่วถึง การเดินทางของครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาไม่สะดวกเนื่องจากโรงเรียนอยู่ห่างไกล สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ประเสริฐ จรรยาสุภาพ** เรื่อง การพัฒนารูปแบบการกำหนดขนาดโรงเรียนที่เหมาะสมเชิงเศรษฐกิจของโรงเรียนมัธยมศึกษา ว่า อัตราส่วนนักเรียนต่อครูและจำนวนคาบการสอนของครูต่อสัปดาห์ มีความสัมพันธ์ในทางลบกับขนาดโรงเรียน แสดงว่ามีจำนวนครูไม่เพียงพอต่อนักเรียน^๖

๒. ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ คือ สื่อการเรียนการสอนไม่มีความน่าสนใจ สื่อการเรียนการสอนไม่ทันสมัย ทำให้วงนอมน่าเบื่อ สื่อการเรียนการสอนไม่อยู่ในสภาพพร้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ปรีชา กันธิยะ** เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พระมีส่วนร่วม ร่วมในการสอนศีลธรรม ว่าสภาพการบริหารโรงเรียนที่พระมีส่วนร่วมในการสอนศีลธรรม ด้านสภาพการจัดสื่อการสอน พบว่าขาดสื่อการสอนที่ทันสมัย คอมพิวเตอร์และงบประมาณในการจัดทำสื่อไม่เพียงพอ^๗

๓. ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ คือโรงเรียนมีอาคารสถานที่ใช้ในการเรียนการสอน ไม่เพียงพอต่อบรรยากาศการเรียนรู้ ขาดห้องประชุม ห้องโสต ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องพยาบาล จัดอยู่ในปูชนียสถานเอกเทศต่างหากก็ทำให้บรรยากาศการเรียนรู้มีน้อยไม่สามารถขยายบรรยากาศการเรียนรู้ได้เนื่องจากมีสถานที่มีจำกัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจนาฏ ดวงจิโน และคณะ

^๖ประเสริฐ จรรยาสุภาพ, “การพัฒนารูปแบบการกำหนดขนาดโรงเรียนที่เหมาะสมเชิงเศรษฐกิจของโรงเรียนมัธยมศึกษา”, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓).

^๗ปรีชา กันธิยะ, “การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พระมีส่วนร่วมในการสอนศีลธรรม”, *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๑).

เรื่อง ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการบริการวิชาการ ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ว่าปัญหาด้านบรรยากาศการเรียนรู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์และความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาคารสถานที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และขาดความเหมาะสม^๔

๔. ด้านกิจกรรมการสอน คือพระภิกษุจัดกิจกรรมการเรียนสอนไม่เข้าใจทำให้นักเรียนเกิดความน่าเบื่อและง่วงนอนมาก กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เป็นแบบเรียบง่าย ชอบให้ทำกิจกรรมแบบเดิมๆ ซ้ำแล้วซ้ำอีก นักเรียนไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาได้อย่างเต็มที่กิจกรรมการเรียนการสอนเน้น วิชาการมากเกินไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ **อมรา รอดดารา** เรื่องผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นวิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาธรรมวิทยาและความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๔๕ ว่าผู้เรียนส่วนใหญ่พึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นวิธีคิดแบบสามัญลักษณ์และกิจกรรมต่างๆ^๕

๕. ด้านการวัดและประเมินผลคือขาดการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ไม่มีการประเมินผลการสอนของครูผู้สอนพระพุทธศาสนา พระสอนวิชาพระพุทธศาสนาไม่มีความรู้และความเข้าใจในการวัดและประเมินผลข้อสอบวัดและประเมินผลยากเกินไป วิธีการวัดและประเมินผลไม่มีความหลากหลายใช้แต่เดิมๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พรรณี แฝงกุล** เรื่องศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจังหวัดสมุทรปราการ ว่าศักยภาพการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายมีประสิทธิภาพในระดับปานกลางในงานการติดตามและประเมินผล^๖

๑.๒ ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช จากการตอบแบบสอบถาม

๑. ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนอาศัยบุคลากรที่มีทักษะจำกัดรวมถึงปัจจัยการสนับสนุนการเรียนการสอนมีน้อย ครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาไม่สามารถวางแผนจัดการเรียนการสอนได้ตามความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์** เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครูว่า สมรรถนะด้านการ

^๔เบญจนาฏ ดวงจิโนและคณะ, “ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินกิจกรรมการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์”, **รายงานวิจัย**, (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์), ๒๕๔๗, หน้าบทคัดย่อ.

^๕อมรา รอดดารา, “ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นวิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาธรรมวิทยาและความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๔๕”, **รายงานการวิจัย**, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖).

^๖พรรณี แฝงกุล, “ศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจังหวัดสมุทรปราการ”, **รายงานการวิจัย**, (สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๔๕).

เตรียมการสอนและการวางแผนการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับปานกลาง^{๑๑}

๒. ด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ทั้งนี้เนื่องจากครูสอนวิชาพระพุทธศาสนาขาดการใช้สื่อให้สามารถเชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และไม่สามารถผลิตสื่อการเรียนการสอนได้เอง ทำให้มีปัญหาในการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **เยาวภา บัวเวช** เรื่อง รูปแบบการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ว่า รูปแบบการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏประกอบด้วย ประเภทของสื่อ ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อมวลชน สื่อกิจกรรมพิเศษ สื่อเทคโนโลยี และสื่อเบ็ดเตล็ดภายในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ^{๑๒}

๓. ด้านบรรยากาศการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ทั้งนี้เนื่องจากครูขาดการสร้างบรรยากาศช่วยกระตุ้นผู้เรียนรวมถึงไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนได้ จำเป็นจะต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนภายในโรงเรียนช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วราภรณ์ ผ่องสุวรรณ** เรื่อง การพัฒนารูปแบบการสร้างความรู้ร่วมกันด้วยกระบวนการวิจัย เชิงปฏิบัติการ โดยใช้คอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เป็นทีม ของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สถาบันอุดมศึกษาว่า รูปแบบการสร้างความรู้ร่วมกันที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย บรรยากาศการเรียนรู้ ทีมกระบวนการวิจัย คอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน การแบ่งปันความรู้ และการประเมินผล^{๑๓}

๔. ด้านกิจกรรมการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ทั้งนี้เนื่องจากครูขาดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายและขาดการวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจนไม่สามารถปรับประยุกต์ใช้ปัจจัยสนับสนุนแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนซึ่งช่วยให้การเรียนการสอนน่าสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อมรา รอดดารา** เรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นวิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาธรรมวิทยาและความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๕๕ ว่าผลสัมฤทธิ์

^{๑๑}บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์, “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐).

^{๑๒}เยาวภา บัวเวช, “รูปแบบการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ”, **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๐).

^{๑๓}วราภรณ์ ผ่องสุวรรณ, “การพัฒนารูปแบบการสร้างความรู้ร่วมกันด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยใช้คอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการสถาบันอุดมศึกษา”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

ทางการเรียนและแนวคิดเรื่องสามัญลักษณ์ของผู้เรียนหลังจากเรียนจบแล้วมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้^{๑๔}

๕. ด้านการวัดและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ขาดเกณฑ์มาตรฐานการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมต่อการพัฒนาผู้เรียนวิชาพระพุทธศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย **ทิพย์รัตน์ สีเพชรเหลือง** เรื่อง รูปแบบและกลยุทธ์การจัดตั้งมหาวิทยาลัย บริษัทในประเทศไทย ว่าการนำปรัชญา หลักการ แนวคิด ค่านิยม และวัฒนธรรมของบริษัท มาเป็นหลักในการจัดการศึกษา รูปแบบของมหาวิทยาลัยบริษัทในประเทศไทย ประกอบด้วย โครงสร้างการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ได้แก่ การวัดและประเมินผล โดยที่มีความเหมาะสมและ เป็นไปได้ในระดับมาก^{๑๕}

๕.๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอแนะให้มีการปรับปรุงหลักสูตรพระพุทธรศาสนาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๒๔ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๓๓) โดยมีการเปลี่ยนแปลงคำอธิบายรายวิชาพระพุทธศาสนาเพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และได้เพิ่มวิชาพระพุทธศาสนาเป็นวิชาเลือกเสรี ในกลุ่มสังคมศึกษา กำหนดให้เรียนสัปดาห์ละ ๒ คาบตลอดภาคเรียนได้ ๑ หน่วยการเรียนรู้ และกำหนดให้นักเรียนที่นับถือพระพุทธศาสนาทุกคนต้องเรียน โดยเน้นการพัฒนาในด้านต่างๆ อย่างแท้จริง เช่น ด้านความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหา มีเจตคติที่ดีที่ถูกต้องทางพระพุทธศาสนา เกิดศรัทธาและสำนึกในความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคม และสามารถปฏิบัติตนตามหน้าที่ชาวพุทธได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตลอดจนนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

วิชาพระพุทธศาสนาเป็นวิชาเลือกในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา รวม ๘ รายวิชา โดยกลุ่มวิชาสังคมศึกษา เป็นวิชาที่มีความมุ่งหมายในการสร้างพลเมืองของชาติให้มีคุณภาพ สามารถคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทางสังคม ได้อย่างปกติ วิชาสังคมศึกษาจึงเป็นการศึกษาที่เกี่ยวกับมนุษย์ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อผลิตคนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอยู่ตลอดเวลา ให้สามารถพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความรู้สึก หรือค่านิยมที่พึงามให้แก่คนในสังคม^{๑๖}

^{๑๔} อมรา รอดดารา, “ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นวิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาธรรมวิทยาและความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา๒๕๔๕”, **รายงานการวิจัย**, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖).

^{๑๕} ทิพย์รัตน์ สีเพชรเหลือง, “รูปแบบและกลยุทธ์การจัดตั้งมหาวิทยาลัยบริษัทในประเทศไทย”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕).

^{๑๖} ประมูล สารพันธ์, ดร., “การศึกษาแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์”, **รายงานการวิจัย**, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

๓. นำเสนอการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑. การบริหารบุคคล คือ การบริหารบุคคลตามที่ได้ประชุมสนทนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ทราบว่า อยากให้มีครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาประจำโรงเรียนเพื่อช่วยในการเรียนการสอนตามจุดประสงค์ของโรงเรียนและเป้าหมายให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมความรู้ความสามารถด้านใดบ้าง เพื่อความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเริ่มตั้งแต่แผนความต้องการ แผนการให้ได้ว่าของกำลังครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาและแผนการใช้กำลังครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้เพียงพอต่อนักเรียน การจัดบุคคลและการสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นไปตามความต้องการของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา ศักดิ์ภู่อารัม เรื่อง การนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย ว่า การบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐ ประกอบด้วย การบริหารโดยคณะกรรมการบริหารโรงเรียน และการบริหารงานโรงเรียนในกำกับของรัฐ ๔ ด้าน ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคคล งานการเงิน และงานบริหารทั่วไป

๒. การบริหารการเงิน คือ ครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนานั้นต้องมีทุนการเงินจากโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยระยะยาวที่ใช้เวลาในการที่จะได้รับผลตอบแทน ๑๐ เดือนต่อปีการศึกษาครูพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาได้จากคณะครูและผู้บริหารของ งบประมาณของโรงเรียนตามที่กำหนดไว้พอประมาณ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ประเสริฐ จรรยาสุภาพ** เรื่อง การพัฒนารูปแบบการกำหนดขนาดโรงเรียนที่เหมาะสมเชิงเศรษฐกิจของโรงเรียนมัธยมศึกษา ว่าค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นตามสภาพที่เป็นอยู่จริงขนาดโรงเรียนที่เหมาะสมเชิงเศรษฐกิจของโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่โรงเรียนขนาดกลาง เพราะมีต้นทุนต่อหัวต่ำที่สุดเพียง ๘,๘๐๑.๓๒ บาท หากใช้แบบจำลองที่ได้จากงานวิจัย โดยกำหนด อัตราส่วนนักเรียนต่อครูเป็น ๒๕ ขนาดห้องเรียน ๔๐ คน คาบการสอนของครูต่อสัปดาห์ เป็น ๒๕ คาบ โรงเรียนขนาดเล็กจะมีต้นทุนต่อหัวต่ำที่สุดเพียง ๗,๗๔๖.๗๖ บาท^{๓๗}

๓. การบริหารวัสดุอุปกรณ์ คือ วัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนมีพร้อมสมบูรณ์ เช่น ห้องเรียน ชั้นเรียน ห้องสมุด ห้องประชุม ห้องน้ำ หนังสือเรียน ตำราเรียน สมุด ดินสอ ปากกา กระดาษ กระดานเขียน โต๊ะ เก้าอี้ โปรเจคเตอร์ช่วยสอน คอมพิวเตอร์ สื่อการสอน และอื่นๆ มีอยู่พร้อมบริบูรณ์เพื่อการเรียนการสอนเนื่องจากว่าต้องพิจารณาตั้งแต่การรับหรือว่าการได้มาซึ่งวัสดุ การนำวัสดุไปใช้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **วรารักษ์ ผ่องสุวรรณ** เรื่องการพัฒนารูปแบบการสร้างความรู้ร่วมกันด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยใช้คอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เป็นทีม ของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ

^{๓๗}ประเสริฐ จรรยาสุภาพ, “การพัฒนารูปแบบการกำหนดขนาดโรงเรียนที่เหมาะสมเชิงเศรษฐกิจของโรงเรียนมัธยมศึกษา”, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

สถาบันอุดมศึกษา ว่ารูปแบบการสร้างความรู้ร่วมกันที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย คอมพิวเตอร์ สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน^{๑๘}

๔. การจัดการ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนได้มอบหมายให้ครูพระสอนวิชา พระพุทธศาสนามีหน้าที่ดำเนินการเรียนการสอนให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของโรงเรียนมีการกำหนด วิสัยทัศน์ให้ครู และนักเรียน มีความรู้วิชาพระพุทธศาสนาสอดคล้องตามหลักสูตรปัจจุบัน โดย กำหนดพันธกิจตามที่โรงเรียนให้แนวทางปฏิบัติ และการกระทำทุกสิ่งทุกอย่างที่จัดขึ้นจากความ ร่วมมือระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพน่าสนใจ และผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ทิพย์รัตน์ สีเพชรเหลือง** เรื่อง รูปแบบและกลยุทธ์การจัดตั้งมหาวิทยาลัยบรรษัทในประเทศไทย ว่าการนำปรัชญา หลักการ แนวคิด ค่านิยม และวัฒนธรรมของบริษัทมาเป็นหลักในการจัด การศึกษา รูปแบบของมหาวิทยาลัยบรรษัทในประเทศไทย ประกอบด้วยโครงสร้างการดำเนินงาน ของมหาวิทยาลัยบรรษัท ๑๒ ด้าน^{๑๙}

๖. ข้อเสนอแนะ

จากศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชา พระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยจึงสรุปข้อเสนอแนะการ พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อ นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในจังหวัดนครศรีธรรมราชดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. หลักสูตรการเรียนการสอน ควรมีการปรับให้มีความเหมาะสมทั้งทางด้านเนื้อหา และเวลา เพราะบางเนื้อหาเป็นเรื่องที่เข้าใจได้ยาก จำเป็นต้องใช้เวลาในการอธิบายหรือทำให้ ผู้เรียนได้เข้าใจ

๒. บุคลากรภายในสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู อาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำเป็นต้องให้ความร่วมมือ ให้ความสำคัญต่อการเรียนการสอน เพราะไม่เช่นนั้นแล้ว ผู้เรียนและ พระสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนจะไม่ให้ความสนใจใส่ใจ ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา

๓. ค่าตอบแทนต่างๆ น้อยเกินไป ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย ควรให้เหมาะสมสอดคล้อง ตามความเป็นจริง

^{๑๘} วราภรณ์ ผ่องสุวรรณ, “การพัฒนา รูปแบบการสร้างความรู้ร่วมกันด้วยกระบวนการวิจัยเชิง ปฏิบัติการโดยใช้คอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เป็นทีมของบุคลากรสาย สนับสนุนวิชาการสถาบันอุดมศึกษา”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^{๑๙} ทิพย์รัตน์ สีเพชรเหลือง, “รูปแบบและกลยุทธ์การจัดตั้งมหาวิทยาลัยบรรษัทในประเทศไทย”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญและตระหนักถึงความจำเป็นในการเข้าไปมีส่วนร่วมของพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับเยาวชน
๒. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญและสนใจในเรื่องครูผู้สอน นักเรียน สถานที่สอน สื่อการสอน การวัดผลที่ได้ประสิทธิภาพและการจัดการหลักสูตรที่ต้องมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับหลักสูตรสามัญและสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนงบประมาณในการดำเนินการ
๓. ต้องมีการวางรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนให้เป็นแบบอย่างเดียวกันและเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันของสังคมที่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน
๒. ควรศึกษาเชิงพัฒนาเพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้พระสอนวิชาพระพุทธศาสนามีความตื่นตัวและมีความพร้อมในการสอนมากยิ่งขึ้น
๓. ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการสอนของพระสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

(๑) หนังสือ:

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. การจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๔.
- กิตติมา สุรสนธิ. ความรู้ทางการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร: คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.
- ปรีชา กันธิยะ. คู่มือโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน (การเรียนการสอน) ปีงบประมาณ ๒๕๕๐, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๐.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. การอบรมค่ายคุณธรรม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๔๙.

(๒) วิทยานิพนธ์/รายงานการวิจัย

ทิพย์รัตน์ สีเพชรเหลือง. “รูปแบบและกลยุทธ์การจัดตั้งมหาวิทยาลัยบรรษัทในประเทศไทย”,
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๔๕.

เบญจนาฏ ดวงจิโนและคณะ. “ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานกิจกรรมการบริการวิชาการ
ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์”. รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์,
๒๕๔๗.

บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์. “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้เพื่อ
เสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต,
บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

ประเสริฐ จรรยาสุภาพ. “การพัฒนารูปแบบการกำหนดขนาดโรงเรียนที่เหมาะสมเชิงเศรษฐกิจของ
โรงเรียนมัธยมศึกษา”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

ประมุล สารพันธ์. “การศึกษาแนวทางการพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์”. รายงานการวิจัย,
สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พรรณี แผงกุล. “ศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ
กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจังหวัดสมุทรปราการ”. รายงานการวิจัย. สำนักวิทย
บริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๔๕.

เยาวภา บัวเวช. “รูปแบบการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ”, วิทยานิพนธ์
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๐.

วราภรณ์ ผ่องสุวรรณ. “การพัฒนารูปแบบการสร้างความรู้ร่วมกันด้วยกระบวนการวิจัยเชิง
ปฏิบัติการโดยใช้คอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างทักษะการ
เรียนรู้เป็นทีมของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการสถาบันอุดมศึกษา”, วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

อมรา รอดदार. “ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นวิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ต่อ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาธรรมวิทยาและความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๔๕”. รายงานการวิจัย. บัณฑิตวิทยาลัย :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖.